

มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

ศึกษากรณีรถยนต์ส่วนบุคคล¹

ว่าที่ร้อยตำรวจเอกสถาปัตย์ ทองสลิษฐ์²

ในปัจจุบันประชากรในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล เนื่องจากเกิดความสะดวกสบายยิ่งกว่าการเดินทางด้วยระบบสาธารณะ และบ่อยครั้งที่ผู้ปกครองมักจะพาเด็ก ๆ ในครอบครัวเดินทางไปกับรถยนต์ส่วนบุคคลโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ๆ เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วสำหรับเด็กนั้นไม่ว่าอุบัติเหตุจะเป็นเพียงแค่การเหยียบเบรกเพื่อชะลอรถ ก็ล้วนแต่เป็นอันตรายต่อเด็กทั้งสิ้น โดยอุบัติเหตุทางถนนยังเป็นสาเหตุให้เด็กเสียชีวิตในอัตรา 7.4 ต่อประชากรแสนคนในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพบว่ามากกว่าร้อยละ 50 เด็กเสียชีวิตเกิดจากการโดยสารในรถยนต์ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการหามาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก

จากการศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยกำหนดไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย อันเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการใดและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ในส่วนของสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 28 ซึ่งรวมไปถึงผู้ที่เป็นเด็กด้วยเช่นเดียวกัน โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็กเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้เด็กเป็นเหยื่อของความรุนแรงหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา คำว่า “สิทธิเด็ก” เห็นได้ว่าเป็นสิทธิอันเป็นสากล (Universal Rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) ที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ดังนั้น การบาดเจ็บของเด็กเนื่องจากการโดยสารรถยนต์ส่วนบุคคล จึงยังคงเป็นปัญหาที่

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก: ศึกษากรณีรถยนต์ส่วนบุคคล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รตทอง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีรพร เลิศธรรมเทวี และ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี

²นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

จำเป็นต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กยังมีช่องว่าง ไม่ครอบคลุม ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก สิทธิของเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตนั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักการสากลได้บัญญัติรับรองไว้โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการ ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้รับสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจึงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในทุกด้านรวมถึงความปลอดภัยในการเดินทางบนท้องถนนด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยไม่มีกฎหมายในการคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กในขณะโดยสารรถยนต์ส่วนบุคคล ทั้งนี้ แม้ประเทศไทยจะมีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายด้านความปลอดภัยทางถนน ได้แก่ การคาดเข็มขัดนิรภัย การกำหนดอัตราความเร็ว และการใช้หมวกนิรภัย แต่ยังไม่มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์ส่วนบุคคล มีเพียงกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ขับขี่และผู้โดยสารจะต้องใช้เข็มขัดนิรภัยเท่านั้น ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 123 วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2560 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งเข็มขัดนิรภัยก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเด็ก เนื่องจากสรีระร่างกายของเด็กยังไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่จึงไม่สามารถใช้เข็มขัดนิรภัยได้ ส่งผลให้เด็กได้รับผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตและร่างกาย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการกำหนดมาตรฐานสินค้าความปลอดภัยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 โดยที่เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กถือเป็นอุปกรณ์จำเป็นที่ต้องมีไว้ในรถยนต์ส่วนบุคคล เพราะถือเป็นอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยแบบปกป้อง (Passive Safety) ซึ่งสามารถลดความรุนแรงในการบาดเจ็บหลังจากเกิดอุบัติเหตุ หากได้มีการให้ความสำคัญ กับเบาะนิรภัยสำหรับเด็กจะช่วยปกป้องชีวิตของเด็กได้ ซึ่งประเทศไทยโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม(สมอ.) ได้มีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 721-2551 พบว่า กำหนดเพียงความหมายของที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก (Child Restraint) ที่ต้องมีรายละเอียดตาม Regulation No.44 of the Economic Commission for Europe of the United Nations or UN/ECE Regulation No.44 (European Standard) หรือระเบียบของคณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรป แห่งสหประชาชาติ (Economic Commission for Europe of the United Nations :UN / ECE) เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการอนุมัติชุดอุปกรณ์การควบคุมสำหรับผู้โดยสารเด็กเท่านั้น โดยไม่มีการกำหนดมาตรฐานให้ชัดเจนเหมือนดังเช่นเข็มขัดนิรภัย ไม่ว่าจะเป็น การกำหนดคุณสมบัติทั่วไป การกำหนดส่วนเชิงคงรูป สายคาด การแสดงเครื่องหมายและฉลาก การทดสอบ เป็นต้น

จากข้อมูลในปี 2554 พบว่าตลาดเบาะนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์นั้นแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้ามีมาตรฐานระดับโลก (ผลิตในยุโรปมีต้นทุนภาณินำเข้าสูงประมาณ 25-30%) และ 2. กลุ่มผู้นำเข้าสินค้าจากประเทศจีนที่มีราคาจำหน่ายที่ถูกกว่า (เนื่องจากอัตราภาษี 0%) ทั้งนี้การนำเข้าสินค้าในปัจจุบันนั้นยังไม่มีหน่วยงานจากภาครัฐที่จะกำหนดมาตรฐานของอุปกรณ์ ทำให้ผู้บริโภคอาจจะได้ใช้สินค้าที่ผลิตไม่ได้มาตรฐานหรือมีรูปแบบการใช้งานที่ไม่เหมาะสมกับการติดตั้งในรถยนต์ และไม่สามารถลดอัตราการสูญเสียจากอุบัติเหตุแก่เด็กในรถยนต์ได้ จากกรณีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่านอกจากการให้ความสำคัญของการมาตรการที่จะกำหนดให้ต้องใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กแล้ว มาตรฐานของเบาะนั่งนิรภัยก็มีความจำเป็นอย่างมาก

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมในการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้วางหลักว่าเด็กหมายถึงบุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ถือยังเป็นเด็กตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม หากนำความหมายของคำว่าเด็กตามบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้กับกรณีเบาะนั่งนิรภัยอาจเกิดความไม่เหมาะสม เพราะหากพิจารณาตามอายุ ส่วนสูง น้ำหนัก ของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุไม่เกิน 15 ปี จะเห็นได้ว่า เด็กในแต่ละวัยมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กในแต่ละช่วงอายุมีโอกาสได้รับบาดเจ็บตามความร้ายแรงที่แตกต่างกัน เบาะนั่งนิรภัยจึงต้องเหมาะสมสำหรับสรีระของเด็กโดยแบ่งออกตามช่วงวัย ซึ่งจะยึดเรียงเด็กเอาไว้กับเบาะได้และมีความปลอดภัยกับตัวเด็กเอง ซึ่งในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ ก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการนั่งเบาะนั่งนิรภัยของเด็กโดยมีการกำหนดให้เด็กต้องนั่งใน Car seat หรือ Booster Seat แล้วแต่กรณีตามช่วงของอายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมในการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ การที่จะให้เด็กใช้เบาะนั่งนิรภัย โดยไม่คำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมกับ อายุ ส่วนสูง และน้ำหนัก ของเด็กการใช้จึงอาจส่งผลให้เด็กได้รับบาดเจ็บได้ แม้จะให้เด็กนั่งเบาะนั่งนิรภัยก็ตาม

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษแก่ผู้ขับขี่ในการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้โดยสาร ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นั้น เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของประชาชนผู้ขับขี่ ผู้ใช้รถใช้ถนน และเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ให้เกิดปัญหาการจราจรความผิดตามกฎหมายจราจรจึงเป็นความผิดประเภทข้อห้าม (Mala Prohibita) อย่างหนึ่ง และเป็นกฎหมายเทคนิคที่บัญญัติความผิดและโทษเอาไว้ชัดเจนเป็นความผิดอยู่ในประเพณีธรรมชาติของการกระทำไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญาโดยแท้ แต่มีลักษณะเป็นกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะต้องรับผิด ซึ่งเรียกลักษณะของความผิดนี้ว่า ความผิดมีกฎระเบียบ (Regulatory Offence) ส่วนความผิดที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อความปลอดภัยในการจราจรจะมีลักษณะของการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและอันตราย จึงต้องบัญญัติให้เป็นความผิดเพื่อปกป้องอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมได้ เรียกลักษณะความผิดนี้ว่า ความผิดที่เป็นการก่ออันตราย ซึ่งสำหรับบทกำหนดโทษในเรื่อง

เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กในการโดยสารรถยนต์ส่วนบุคคลนั้น ไม่พบว่ามีข้อกำหนดไว้แต่อย่างใด เมื่อเปรียบเทียบกับบทกำหนดโทษในกรณีที่ผู้ขับขี่รถยนต์ไม่จัดให้ผู้โดยสารรถยนต์คาดเข็มขัดนิรภัย ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกันกับกรณีของการที่เด็กเป็นผู้โดยสารในรถยนต์ โดยบทกำหนดโทษหากฝ่าฝืนในกรณีไม่คาดเข็มขัดนิรภัยจะต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท จะเห็นได้ว่า การกำหนดโทษดังกล่าวก็ยังคงเป็นโทษปรับซึ่งถือเป็นโทษที่ไม่รุนแรง แม้จะเป็นการกำหนดไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ทรัพย์สินของผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถยนต์ก็ตาม การที่จะกำหนดโทษสำหรับกรณีผู้ขับขี่ที่ไม่ป้องกันหรือไม่คุ้มครองความปลอดภัยของเด็กซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กในการมีชีวิตอยู่รอด จึงควรกำหนดโทษที่สูงกว่า เนื่องจากการที่ผู้ขับขี่หรือผู้โดยสารรถยนต์ที่เป็นผู้ใหญ่ไม่คาดเข็มขัดนิรภัยนั้น เป็นการตัดสินใจด้วยตัวของผู้โดยสารเอง ส่วนในกรณีของเด็กไม่สามารถที่จะตัดสินใจหรือเรียกร้องให้ผู้ขับขี่หรือผู้ปกครองให้ความคุ้มครองแก่ตน โดยใช้อุปกรณ์นิรภัย หรือโดยวิธีการอื่น เมื่อผลที่เกิดจากการกระทำของผู้ขับขี่ส่งผลโดยตรงต่อเด็ก โดยที่เด็กไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และผลจากการกระทำนั้นเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของเด็กโดยตรง ดังนั้น ในการกำหนดโทษจึงจำเป็นต้องกำหนดให้สูงกว่ากรณีการไม่คาดเข็มขัดนิรภัยในผู้ใหญ่ ทั้งนี้ การกำหนดโทษต้องเหมาะสม เพื่อเป็นการยับยั้งเหตุที่จะเกิดเป็นผลร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานในชีวิตและความปลอดภัยในชีวิตของบุคคลที่ถือเป็นคุณค่าสูงสุดในการที่รัฐหรือในการที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ไม่ได้มีการกำหนดโทษเกี่ยวกับการไม่คุ้มครองความปลอดภัยของผู้โดยสารที่เป็นเด็กในขณะที่โดยสารในรถยนต์ จึงส่งผลให้ผู้ปกครองหรือผู้ขับขี่รถยนต์ละเลย ไม่ตระหนัก ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย และไม่มีความเกรงกลัวหากเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงต่อชีวิตของเด็ก เนื่องจากบทกำหนดโทษโดยทั่วไปในกฎหมายจราจรเป็นเพียงโทษสถานเบา มาตรการกำหนดโทษตามกฎหมายจราจรจึงส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ขับขี่ ซึ่งหากมีการกำหนดโทษที่เหมาะสม จะส่งผลให้ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติตามกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กขณะที่โดยสารในรถยนต์ จึงเห็นควรตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้โดยสารที่เป็นเด็กในขณะที่โดยสารรถยนต์ โดยกำหนดกระบวนการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงการกำหนดให้ใช้อุปกรณ์เบาะนั่งนิรภัยที่ถูกต้องและมีมาตรฐานเหมาะสมกับสรีระของเด็กในแต่ละช่วงอายุ และการกำหนดโทษที่เหมาะสมหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ดังกล่าว

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก สิทธิของเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตนั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักการสากลได้บัญญัติรับรองไว้โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อให้เด็กได้รับสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจึงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในทุกด้านรวมถึงความปลอดภัยในการเดินทางบนท้องถนนด้วย ผู้ศึกษามีความเห็นว่เพื่อความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นการให้

ความคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้โดยสารรถยนต์ให้เกิดความปลอดภัย ผู้ศึกษาจึงเสนอแก้ไขลักษณะ 17 เบ็ดเตล็ดในมาตรา 123 วรรคสอง และวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติว่า “ผู้โดยสารรถยนต์ต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่ขึ้นรถยนต์ และต้องจัดให้คนโดยสารรถยนต์รัดร่างกายไว้กับที่นั่งด้วยเข็มขัดนิรภัยขณะโดยสารรถยนต์ และคนโดยสารรถยนต์ดังกล่าวต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่โดยสารรถยนต์ด้วย

ประเภทหรือชนิดของรถยนต์ ลักษณะและวิธีการใช้เข็มขัดนิรภัยตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

แก้เป็น “มาตรา 123 วรรคสอง ผู้โดยสารรถยนต์ต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่ขึ้นรถยนต์ และต้องจัดให้คนโดยสารรถยนต์รัดร่างกายไว้กับที่นั่งด้วยเข็มขัดนิรภัยหรือเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก แล้วแต่กรณี ขณะโดยสารรถยนต์ และคนโดยสารรถยนต์ดังกล่าวต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่โดยสารรถยนต์ด้วย

ประเภทหรือชนิดของรถยนต์ ลักษณะและวิธีการใช้เข็มขัดนิรภัยและเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

2. ปัญหาการกำหนดมาตรฐานสินค้าความปลอดภัยเกี่ยวกับการบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กถือเป็นอุปกรณ์จำเป็นที่ต้องมีไว้ในรถยนต์ส่วนบุคคล เพราะถือเป็นอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยแบบปกป้อง (Passive Safety) ซึ่งสามารถลดความรุนแรงในการบาดเจ็บหลังจากเกิดอุบัติเหตุได้ และจะช่วยปกป้องชีวิตของเด็กได้ การกำหนดเพียงความหมายของที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก (Child Restraint) จึงอาจไม่เพียงพอ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรกำหนดมาตรฐานให้ชัดเจนเหมือนดังเช่นเข็มขัดนิรภัย เช่นการกำหนดคุณสมบัติทั่วไป การกำหนดส่วนแข็งแรง รูป สายคาด การแสดงเครื่องหมายและฉลาก การทดสอบ เป็นต้น

3. ปัญหาการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมในการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก เด็กในแต่ละวัยมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่แตกต่างกันทำให้เด็กในแต่ละช่วงอายุมีโอกาสได้รับบาดเจ็บตามความร้ายแรงที่แตกต่างกัน เบาะนั่งนิรภัยจึงต้องเหมาะสมสำหรับสรีระของเด็กโดยแบ่งออกตามช่วงวัยจึงจะยึดรั้งเด็กเอาไว้กับเบาะได้และมีความปลอดภัยกับตัวเด็กเอง ทั้งนี้หากมีการแก้ไขมาตรา 123 วรรคแล้ว ตามมาตรา 123 วรรคสาม ยังกำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมีอำนาจออกข้อกำหนดลักษณะและวิธีการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงเสนอให้มีการออกข้อกำหนดสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกฎกระทรวงคมนาคมดังต่อไปนี้

ข้อกำหนดกรมตำรวจ
เรื่อง กำหนดลักษณะและวิธีการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขปรับปรุงการกำหนดลักษณะและวิธีการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กที่จะบังคับ ให้มีการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๘ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจึงออกข้อกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ลักษณะของเบาะนั่งนิรภัยให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

กรณีที่เป็นเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ ต้องได้รับการรับรองมาตรฐานด้านความปลอดภัยจากประเทศผู้ผลิตเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กแบบนั้น ๆ

ข้อ ๒ วิธีการใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กตามข้อ ๑ เมื่อผู้ขับขี่รถยนต์และคนโดยสาร ขึ้นนั่งประจำที่นั่งของตนแล้ว ผู้ขับขี่รถยนต์ต้องจัดให้เด็กใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ดังนี้

๑. เป็นแบบตะกร้า (baby capsule) สำหรับทารกแรกเกิดถึง ๖ เดือน
๒. เบาะที่นั่งแบบหันหน้าไปด้านท้ายรถ สำหรับเด็ก ๖ เดือนถึง ๒ ปี
๓. เบาะที่นั่งแบบหันหน้าไปด้านหน้ารถ สำหรับเด็กอายุ ๒ ถึง ๕ ปี
๔. แบบเบาะที่นั่งเสริม (booster seat) สำหรับเด็กอายุ ๕ ขวบไปจนกว่าเข็มขัดนิรภัยจะ เหมาะสม

๔. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษแก่ผู้ขับขี่ในการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้โดยสาร มาตรการกำหนดโทษตามกฎหมายจราจรส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ขับขี่ ซึ่งหากมีการกำหนดโทษที่เหมาะสม จะส่งผลให้ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติตามกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กขณะที่โดยสารในรถยนต์ จึงควรตรากฎหมายกำหนดโทษที่แตกต่างจากการไม่รัดเข็มขัดนิรภัยของผู้ใหญ่ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้โดยสารที่เป็นเด็กในขณะโดยสารรถยนต์ โดยเห็นสมควรเพิ่มความในวรรคสาม ในมาตรา ๑๔๘ ลักษณะ ๑๙ บทกำหนดโทษ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

แก้เป็น “มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๔ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๖ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๘ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๙๗ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๐ มาตรา

121 มาตรา 122 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 123 มาตรา 124 มาตรา 126 มาตรา 129 หรือมาตรา 133 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ถ้าผู้ขับจี้รถจักรยานยนต์กระทำความผิดตามมาตรา 122 วรรคสอง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าผู้ขับจี้รถยนต์ไม่จัดให้เด็กที่เป็นคนโดยสารรถยนต์ใช้เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ขณะโดยสารรถยนต์ตามมาตรา 123 วรรคสอง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง”

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย .พิมพ์ครั้งที่ 9

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561.

วรพจน์ วิศวพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

จินตนา ราชนิยม, “เบาะนิรภัยเด็กในรถยนต์ : กรณีศึกษาของประเทศไทย.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2558.

ณัฐยาภรณ์ ประทีปผล, “มาตรฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยเบาะนั่งนิรภัยเด็กตามกฎหมาย

ต่างประเทศกับกฎหมายไทยและวิเคราะห์เปรียบเทียบ” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.